

Martin Andersen Nexøs tale i Paladsteatret til fordel for Land og Folk

Taler

Martin Andersen Nexø
Forfatter og medlem af DKP
1918-1954

Dato

7. november 1948

Sted

Paladsteatret, København

Omstændigheder

Talen er holdt i forbindelse med visningen af en film/forestilling.

VORT BLAD

En eller anden klog mand har gjort opmærksom på, at den lille bitte blytingest, typen, hvormed blade og bøger trykkes, har skudt mere gammelt og forældet i sæk, bragt flere forældede systemer til at falde, end verdens samtlige kanoner!

Men det skal være blytingester af den rigtige slags! Og de skal være på de rigtige hænder!

Det er jo ikke alt og alle, bly — selv det bedste bly — bider på. Om Karl den Tolvte hed det, at blykugler bed ikke på ham; om Prinsenskjöld, Bornholms blodige tyrann for tre hundrede år siden, gjaldt det samme, de måtte begge ryddes af vejen med en sølvknap til kugle.

I vore dage synes dollarsedlen at ha samme virkning som sølvknappen dengang. Om Blum'erne og Tanner'ne hedder det, at de kun kan nedlægges ved hjælp af dollaren. Det er måske derfor, sølvet er trukket ud af omsætningen?

Dollarsedlen har afstedkommet stort mandefald, også blandt arbejderne. Det påstås, at de mere moderate blandt dem får sovesyge af den. I al fald så det længe ud, som hade dollaren berøvet den franske arbejder hans slagkraft. Nu ser det ud som han er ved at få sin élan igen — takket være blyet fra den franske reaktions geværer.

Sådan kan bly altså osse virke! Det kan gi bagslag! Racehunde bider først når

man træder dem på halen, og den satte arbejder slår gerne først fra sig når der skydes på ham — fredselkende som han er. Men så kan det til gengæld osse hænde, at der går postelin i stykker!

Nu er det som bekendt ikke alt det bly, der støbes til skrifttyper, der også egner sig til at skyde afdankede systemer som er dømt af udviklingen, i sæk med. De ni og halvfems hundrededele af pressen bruger deres bly til forsøg på at skyde den synkende plimsoller tæt i nådderne, så den kan flyde endnu et stykke tid. Hvad bestiller vore aviser, på en enkelt undtagelse nær, andet end at prøve på at stoppe lækasjen.

Men denne enkelte undtagelse, der i ydre omfang udgør nogle få promille af vor samlede presse, vejer alle de øvrige bade med deres kæmpeopslag, deres kæmpeoverskud, deres fede overskrifter og deres balancekunstnere op. Og hvorfor? Fordi det har det eneste bly, der støbt til typer ævner at gennemhule vort pilrådne system. En lille klat kun, sammenlignet med de andres blymasser, sjældnere end uran — men en farlig klat. O den er vor; den eneste lille avis, som ejer de bitte små typer, der skyder mere gammelt i sæk end alverdens kanoner, er vor avis, den er vort hjærtebarn og vor øjsten, den er os selv — det bedste i os.

Ingen i landet er uvidende om, hvor denne lille klat, verdens farligste projektil, har til huse. Og er det ikke som et symbol, ja et løfte til os, at *Land og Folk* har til huse netop dér, hvor adelen indtil for få år siden slog sine vinterfolder? Dengang vogtede småborgerskabet på hvert skridt den tog, levede åndeligt højt på de skæve den slog, dens skandaler! Nu vogter ikke blot småborgerskabets, men adelens, industribaronernes, bank- og børsfolkenes, alle øjne på os. Så at sige alle tanker drejer sig om os, vi går igen i drømmene, onde som gode. Vi, vidunderblyets besiddere, spørger i ethvert mareridt.

Og et mareridt er det jo, der går hen over nationen i disse dage. Den gode danske hr. Middelmand befinder sig i en latent tilstand af skræk; det er tilstrækkeligt at en fugl flyver op fra en gren, så råber han skrækslagen: De kommer! De er her! Og han forstår ikke at vi kan smile ad ham. Man kan kende os på idag, at vi er de eneste der smiler morgendagen imøde!

Hvem er vi da egentlig, siden vi tillader os at le af de andres skræk?

Ja, man får undertiden lyst til som Jeppe at føle til sin hule tand, for at få konstateret, om man er vågen eller drømmer; om man er én selv!

Spørre de andre kan jo ikke nytte noget, for i deres øjne er vi de værste utysker, der nogensinde er gået på jorden; Schalburgfolk og Gestapo og SA og Martinfolk er engle ved siden af os. Koncentrationslejrene er altfor gode til os, gasovnene egentlig osse. Det eneste skulle være kætterbålene.

Ja for kættere er vi, selv om alt andet er uvist. Vi tror jo ikke på, at Gud har skabt de fattige, for at de skal lægge sig på alle fire i sølen, så herskaberne kan komme tørskoet gennem tilværelsen. Vi tror slet ikke på fattigdommen som en gave fra Gud — ikke engang dollaren tror vi på. Og vi er uforskammede nok til ikke at ryste for atombomben.

Den kan det altså ikke nytte at spørge om hvem vi er. Vi må som Jeppe knibe os i selv i armen.

Hvad tror vi da på, siden vi er så stærke og frejdige, hvor de andre går og ryster i bukserne?

Vi tror på mennesket, og det så det forslår. På det fri menneske uden ydre utøj og åndelige indvoldsorme; på solidariteten, på sammenholdets uovervindelighed. Det er jo det der gør os stærke, så få vi er!

Vi tror i og for sig ikke, at vi er bedre end de andre. Men det vi vil er bedre end det de andre vil, og derigennem er vi kårede af udviklingen. Vi er surdejgen, der skal få brødet til at hæve, gøre det til menneskeføde!

Og se, al vor kraft, alle vore ævner, vor forvisning om det ny der er undervejs — alt dette samles og udstråles igen gennem vort blad. Derfor løbes der storm imod det, imod det lille, tilsyneladende så uanselige *Land og Folk*. Det er dødsfjenden for det gamle system; dér og kun dér findes de blypartikler, som kan gennemhulle det gamle møre system og bringe det til at falde sammen.

Derfor sætter man løs på det, foreløbig med annonceboykot, papirvanskeligheder, fordelingsbesværligheder, altsammen i den hellige dollars navn. Gå til et åbent forbud tør man endnu ikke; foreløbigt nøjes man med at svække vort organ, vel vidende at det er det samme som at skære tungen ud af

munden på os, om det lykkes at ødelægge *Land og Folk*. Så har man kværket os også, så har man kværket fremtidstankens bærere!

Men det skal ikke lykkes! Så få vi er, er vi stærkere end de andre. Husker I den gamle myte om Tors kamp med jætten, der før selv hørte til guderne men nu er faldet fra, er blevet reformist? Tor fælder ham, men falder selv om og får den uhyre jættekrop over sig, så han ikke kan rejse sig. Men så kommer hans fireårige søn og flytter jætten tilside. Så stærk er ungdommen, og vi har ungdommens kræfter i os. Vi har besvaret vore modstanderes, reaktionens angreb med en modoffensiv og skal vise vore fjender, på hvis side sejren ligger.

Lad os gi dem det eneste svar, som sømmer sig for mennesker, hvis ansigt og sind er vendt mod solopgangen, lad os gøre vort bland endnu stærkere, endnu mere kampkraftigt.

Tale holdt i Paladsteatret ved en film/forestilling til fordel for Land og Folk efteråret 1948

LAND OG FOLK

7. november 1948

Kilde

Nexø, Martin Andersen: Taler og artikler bd. 2: Det røde flag - Taler og artikler viet kampen for fremskridt og fred

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Danmarks Kommunistiske Parti, Festtale, Land og Folk

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/martin-andersen-nexos-tale-i-paladsteatret-til-fordel-for-land-og-folk>